

Wiad. entomol.	21 (4): 213-216	Poznań 2003
----------------	-----------------	-------------

Typhaea decipiens LOHSE, 1989 (*Coleoptera: Mycetophagidae*),
nowy dla fauny Polski gatunek chrząszcza

Typhaea decipiens LOHSE, 1989 (*Coleoptera: Mycetophagidae*),
a beetle new to the Polish fauna

PAWEŁ JAŁOSZYŃSKI

Wieniecka 30/105, 87-800 Włocławek

ABSTRACT: *Typhaea decipiens* LOHSE, 1989, collected in the Wielkopolska-Kujawy Lowlands, is reported for the first time from Poland.

KEY WORDS: *Coleoptera*, *Mycetophagidae*, *Typhaea decipiens*, new record, Wielkopolska-Kujawy Lowlands, W Poland.

Nowy przedstawiciel rodzaju *Typhaea* STEPH. – *Typhaea decipiens* LOHSE, został znaleziony i opisany stosunkowo niedawno. Historię jego odkrycia opisuje LOHSE (1989). W 1984 ZIEGLER podał, iż dwa lata wcześniej znaleziony został okaz należący do rodzaju *Typhaea*, różniący się od znanych mu gatunków (jako lokalizacja wskazana jest wyspa Fehmarn, Szlezwik-Holsztyn). LOHSE podaje następnie informację, że podobne okazy były później znajdowane wielokrotnie w tym samym regionie, w północnej części Dolnej Saksonii i w większej części Niemiec oraz w Austrii. Również MAHLER wspominał o dwóch samcach zebranych w Danii w 1983 r., wskazując, że jest to nowy gatunek rodzaju *Typhaea*, jednak nie podając żadnego opisu (MAHLER 1987). Ostatecznie LOHSE (1989) potwierdził odrębność tych okazów i opisał nowy dla nauki gatunek *Typhaea decipiens*, z podaniem stanowisk na terenie Niemiec oraz w Kanadzie, wraz ze wzmianką o tym, że widział okazy (okaz?) hawajskie, co ma potwierdzać kosmopolityczny charakter rozsiad-

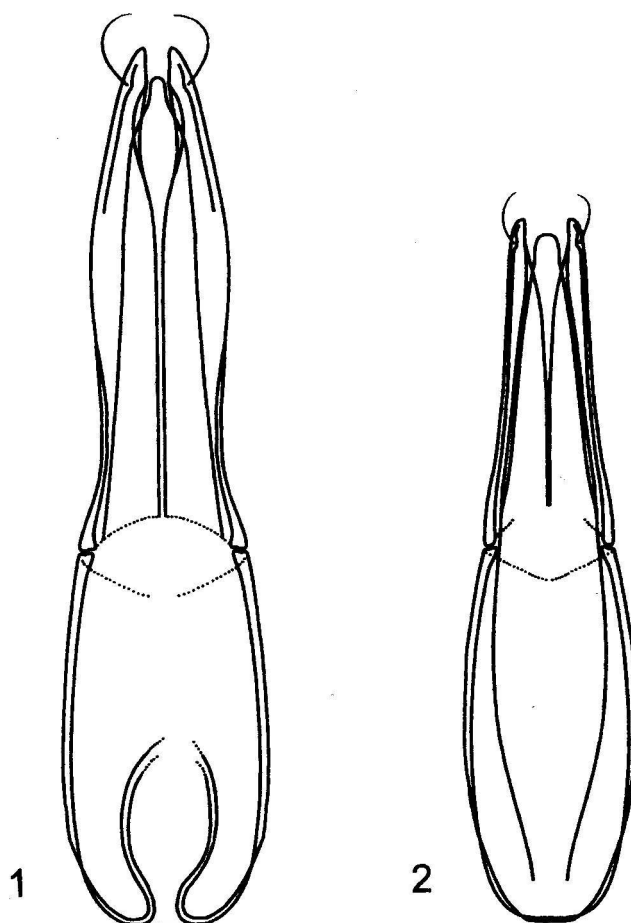
nia tego chrząszcza. Później *T. decipiens* LOHSE była regularnie podawana z Danii (HANSEN 1988; HANSEN i in. 1991, 1992; HANSEN i in. 1993; HANSEN i in. 1994; HANSEN i in. 1996; HANSEN i in. 1998; HANSEN i in. 2000); odnaleziono również starsze okazy (zebrane w 1963 r.) ze Szwecji (prowincje Blekinge i Halland), w latach 1989 i 1990 odnajdowano też osobniki omawianego gatunku w prowincji Skåne (LUNDBERG 1994). Zdaniem autora opisu oryginalnego, *T. decipiens* jest gatunkiem pochodzenia nearktycznego, zawleczonym do Europy.

Polskie okazy *T. decipiens* pochodzą z następujących stanowisk leżących na terenie Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej:

- Puszczykowo ad Poznań (XT29), 26 IV 1998, 1♂, pod korą pniaka sosnowego, leg. et coll. P. JAŁOSZYŃSKI;
- Poznań, Cytadela (XU31), 22 XII 2000, 1♂, wysiany ze stosu pleśniejących trocin topoli czarnej, leg. et coll. P. JAŁOSZYŃSKI;
- Lusowo ad Poznań (XU11), 3 V 2001, 1♂, na żółtej masce samochodu, leg. et coll. Sz. KONWERSKI.

Cechy diagnostyczne *T. decipiens* podane są w opisie oryginalnym (LOHSE 1989) i powtórzone (wraz z tymi samymi, bardzo szkiecowymi ilustracjami) w suplemencie do popularnego klucza do oznaczania chrząszczy środkowo-europejskich (LOHSE, LUCHT 1992). Najlepszą cechą różniącą ten gatunek od *T. stercorea* (L.) jest budowa aparatu kopulacyjnego samca (Ryc. 1, 2). Mimo dużego zewnętrznego podobieństwa gatunki te można również rozróżnić przez porównanie okazów (najlepiej serii), choć różnica w rozmiarach, podawana jako cecha pierwszorzędowa, może być myląca – najmniejsze osobniki *T. stercorea* mogą być równie małe, jak *T. decipiens*. Poniżej podaję klucz pozwalający na rozróżnienie tych dwóch gatunków.

1. Przeciętnie większy (2,4 – 3 mm), ciało jaśniejsze, rdzawobrazowe. Odstające owłosienie pokryw dłuższe. Rzędy punktów na pokrywach mniej wyraźne, punkty mniejsze, odległości między nimi większe, rzędy zanikają w tylnej połowie pokryw. Aparat kopulacyjny samca jak na rysunku (Ryc. 1) *T. stercorea* (L.)
- . Przeciętnie mniejszy (2,2 – 2,6 mm), ciało w ciemniejszym odcieniu brązu. Odstające owłosienie pokryw bardziej gęste, nieco krótsze. Rzędy punktów widoczne do końca pokryw, punkty bardziej wyraźne, odległości między nimi mniejsze. Aparat kopulacyjny samca jak na rysunku (Ryc. 2) *T. decipiens* LOHSE

Ryc. (Fig.) 1-2. Aparaty kopulacyjne samców (male copulatory organs). 1 – *Typhaea sterco-
raea* (L.), 2 – *Typhaea decipiens* LOHSE.

Dane na temat okoliczności zebrania okazów tego gatunku znajdujące się w zacytowanej powyżej literaturze są raczej skąpe. Osobniki *T. decipiens* łowione były pod wodorostami, w kompoście, stosach starych trocin; w dużych ilościach znajdowano ten gatunek w stosach fermentującego owsa i kukurydzy oraz w sianie.

Składam serdeczne podziękowania Szymonowi KONWERSKIEMU za udostępnienie okazu do weryfikacji oraz Wolfgangowi RÜCKER'owi i Mikaelowi SÖRENSSON'owi za pomoc w zdobyciu literatury dotyczącej *T. decipiens*.

SUMMARY

Typhaea stercorea (L.) was until recently the only species from the genus known from Poland. Another species of *Typhaea* STEPH. – *T. decipiens* LOHSE, was found on three localities in the Wielkopolska-Kujawy Lowlands during 1998–2001. Male copulatory organs of both species are illustrated and the determination key is given.

PIŚMIENNICTWO

- HANSEN M. 1988: Syvende tillæg til „Fortegnelse over Danmarks biller” (*Coleoptera*). Ent. Meddr., **56**: 131-162.
- HANSEN M., KRISTENSEN S., MAHLER V., PEDERSEN J. 1991: Tiende tillæg til „Fortegnelse over Danmarks biller” (*Coleoptera*). Ent. Meddr., **59**: 99-126.
- HANSEN M., KRISTENSEN S., MAHLER V., PEDERSEN J. 1992: 11. tillæg til „Fortegnelse over Danmarks biller” (*Coleoptera*). Ent. Meddr., **60**: 69-84.
- HANSEN M., LILJEHULT H., MAHLER V., PALM E. 1993: 12. tillæg til „Fortegnelse over Danmarks biller” (*Coleoptera*). Ent. Meddr., **61**: 85-114.
- HANSEN M., MAHLER V., PRITZL G., RUNGE J. B. 1994: 13. tillæg til „Fortegnelse over Danmarks biller” (*Coleoptera*). Ent. Meddr., **62**: 65-89.
- HANSEN M., MAHLER V., PALM E., PEDERSEN J. 1996: 15. tillæg til „Fortegnelse over Danmarks biller” (*Coleoptera*). Ent. Meddr., **64**: 233-272.
- HANSEN M., PALM E., PEDERSEN J., RUNGE J. B. 1998: Fund af biller i Danmark, 1997. Ent. Meddr., **66**: 65-93.
- HANSEN M., PEDERSEN J., PRITZL G. 2000: Fund af biller i Danmark, 1999. Ent. Meddr., **68**: 85-110.
- LOHSE G. A. 1989: *Typhaea stercorea* (L.), *T. crenata* (MELSHEIMER) und *T. decipiens* sp. n. Ent. Bl., **85** (3): 144-146.
- LOHSE G. A., LUCHT W. 1992: Familie: *Mycetophagidae*. [W:] Die Käfer mitteleuropas. 2 Supplementband. Goecke & Evers Verlag, Krefeld: 160-162.
- LUNDBERG S. 1994: Catalogus Coleopterorum Sueciae 1986 – tillägg 3. Ent. Tidsk., **115** (3): 119-125.
- MAHLER V. 1987: Sjette tillæg til „Fortegnelse over Danmarks biller” (*Coleoptera*). Ent. Meddr., **54**: 181-235.